

3:5. Jagten på knoglerne

Speaker: Tre aflange krigsskibe stævner ud i Middelhavets blå brusen. Året er 500 f.v.t. 80 slaver sidder bænket bag åren langs hver skibsside og ror i en taktfast rytme. Deres arme glinser allerede af sved i morgensolen. Det er dem, der skal føre ekspeditionen ud af Middelhavets lomme mod vest, hvor det smalle stræde ved Herkules' Søjler vil lukke dem videre ud i det store, ukendte verdenshav. Endnu er skibenes lastrum tomme. Men planen er, at de skal lades med metaller: Kobber, tin og sølv, som er oldtidsfolket fønikernes fremmeste handelsvarer - hele grundlaget for at deres civilisation har vokset sig så stor. Mændene bag årene ror i et støt tempo. Deres muskler skiftevis spændes og slappes til lyden af bølgerne mod skibets skrog. Kursen er sat mod nordvest. Mod det nordlige England. Kaptajnen beder en bøn til havguden Jam og ser ud over det store havs uendelighed.

Mille: Velkommen til Skelettet fra Fall River. Mit navn er Mille Gabriel, og jeg har gravet mig dybere og dybere ned i et ret sindssygt mysterium. Det drejer sig om et ganske særligt gravfund fra Fall River i Massachusetts. Et skelet, som med sin metalbrynje ikke lignede noget, man nogensinde før havde fundet i Nordamerika, og som derfor affødte et væld af teorier. For hvem var det her skelet? Og hvor i verden kom han fra? I sidste afsnit forfulgte vi teorien om, at skelettet kunne have været en viking, der kom sejlene til Amerika, og vi nåede frem til, at det var han ikke. For vikingerne havde slet ikke den type fornemme brynjer, som vores skelet var iklædt, og ville for øvrigt også altid have taget deres døde med hjem. Men hvem var han så?

I dette afsnit skal vi forfølge den næste teori. Teorien om at skelettet var en føniker, altså et oldtidsmenneske fra Middelhavsområdet. En teori som er ret vanvittig. For hvis skelettet fra Fall River rent faktisk var en føniker, ja så ville det betyde, at folk fra Middelhavet have rejst til Amerika ikke bare 500, men flere tusind år før Christoffer Columbus. Og så skal vi indlede jagten på skelettet. For som det kom frem i første afsnit af den her serie, så burde der gemme sig knoglerester fra skelettet et sted i Danmark. Måske tættere på, end vi tror.

"Jeg opdager jo tre kasser inde på hylden, hvor der står "eksotisk uden proveniens."
Man kunne ikke forestille sig, at der lå et kranie fra Fall River?"

Mille: Du lytter til tredje afsnit af Skelettet fra Fall River. Til at hjælpe mig på turen har jeg min producer, Celine Klint.

"Der er et kranie."

Celine: Vil du forklare, hvor vi er på vej hen?

Niels: Nu er vi på vej ned i vores ene magasinrum, der ligger hernede i den ene kælder på Panuminstituttet.

Mille: Udenfor skinner solen, men vi er på vej ned i kælderen under Panuminstituttet for at besøge Danmarks største skeletsamling. Foran os går Niels Lynnerup, der er professor og institutleder af den antropologiske samling på Panum. Og hvis man vil gøre sig forhåbninger om at komme ind i skeletsamlingen, er det ham, man skal have fat i.

Celine: Hvor mange skeletter tror du, der er dernede?

Niels: Altså i alt, så tror jeg, at vores samling andrager noget med en 30.000 skeletter.

Mille: Niels åbner døren, og vi træder ind i et aflangt rum med reol efter reol med nummererede kasser på. Og i alle de kasser ligger der skeletter, kranier og knoglerester helt tilbage fra stenalderen.

Celine: Der ligger de.

Niels: Ja, ja, og her er der også materiale, der er kommet ind, som vi er ved at gennemgå. Det her, som er ved at blive undersøgt, det er noget fra dansk oldtid. Så på disse reoler her har vi noget af det allerældste. De her rullereoler, hvor man kan gå ind og kigge. Noget af det der står herinde på hylderne er noget af det allerældste danske skeletmateriale, vi har. Det er det, der hedder Ertebøllekultur. Noget af det er op mod 6.000-7.000 år gammelt - det der ligger i de her kasser her. Og når vi så går ned igennem hylderækken her på denne side, så kan man også se, der er sat skilte på. Så går vi op i yngre stenalder, og så kommer vi over i bronzealder og jernalder. Og der står, som du kan se, kasse efter kasse med skeletter. Mere eller mindre komplette, som de er blevet udgravet i Danmark.

Celine: Wow!

Niels: Så det er samlingen. Og ud over dette, så i andre magasiner har vi så... altså det her går op til middelalderen eller lige til tidlig middelalder.

Mille: Som vi bevæger os ned langs reolerne, bevæger vi os op gennem tiden forbi stenalderens, bronzealderens og jernalderens mennesker, til vi kommer helt ned bagerst i kælderen.

Niels: Så har vi en lille del af noget materiale, som vi faktisk ikke ved, hvor kommer fra. Eller som vi ved, hvor kommer fra i den betydning, at der er sat et skilt på, hvor der kan stå "Bali," for eksempel. Men vi ved ikke mere om det. Og den lille del er det, der står her. Det er denne her reel hér. Og det kalder vi "exotica."

Mille: "Exotica." Det er ikke et navn, Niels har fundet på. Sådan hed samlingen, da han kom til. Det er her alle de skeletter ligger, der ikke er fra Danmark. Og det er nok den mest mystiske samling i kælderen under Panum, for der er næsten ingen information om kranierne og skeletdelene her. Hverken hvornår de er fra, eller præcis hvor i verden de stammer fra, eller hvorfor de er havnet i Danmark.

Niels: Det er fra Fjernøsten. Og der kan du se et ældre skelet, noget støvet og så med et lille mærke på. Og vi aner ikke altid, hvad de dér numre refererer til. Og der er jo sikkert et eller andet stykke papir et eller andet sted, hvor der er en lang liste, og hvor det står præcis, hvor det kom fra. Men vi kan ikke finde det længere. Men vi gemmer det, fordi det kunne jo være, ligesom I er kommet og kigger efter det her kranie... Det kunne jo være, at der faktisk var noget, der kunne findes eller bruges en dag. Og som vi har haft over for Alaska og Canada: Noget som rent faktisk bør repatrieres. Så derfor så smider vi ikke noget ud. Men vi har sat det lidt væk, og det er ikke noget, vi egentlig normalt bruger.

Mille: Exotica-samlingen er altså en blandet samling af kranier og knoglerester, som de næsten ingen oplysninger har om. Det store spørgsmål er, om resterne af vores skelet er havnet her.

Jeg opdager jo tre kasser inde på hylden, hvor der står "eksotisk uden proveniens."

Man kunne ikke forestille sig, at der lå et kranie fra Fall River?

Inden vi finder ud af det, skal vi dykke ned i det her afsnits centrale teori: Teorien om, at skelettet fra Fall River skulle være en føniker. Og det kan to af Nationalmuseets eksperter gøre os klogere på.

John: Er vi på nu? Jeg hedder John Lund. Jeg er seniorforsker ved Nationalmuseet i antiksamlingen, som har med Middelhavslandenes arkæologi at gøre.

Anne: Og jeg hedder Anne Haslund Hansen, og jeg er seniorforsker også ved antiksamlingen på Nationalmuseet, og jeg ved sådan lidt om de gamle egyptere og også lidt om, hvordan man har set på forskellige kulturer gennem tiderne.

Mille: Og jeg har jo inviteret jer ud for at kigge på det her mærkelige fund, vi har liggende fra Fall River. Og det ligger lige inde ved siden af i et studierum. Der har jeg lagt tingene frem, og jeg glæder mig til at vise det til jer bagefter.

Men først skal vi lige forstå, hvad fønikerne overhovedet var for et folk.

Jeg vil egentlig starte med at spørge om, hvem var fønikerne? Hvor skal vi hen i tid og sted?

John: Jamen, der skal vi temmelig langt fra Massachusetts, hvor fundet er gjort. Vi skal til nutidens Libanon på østkysten af Middelhavet. Der boede det folk, som grækerne kaldte fønikerne, og som vi også selv kalder fønikerne, men selv kaldte de sig noget andet: kanaanitter. Og de var i oldtiden kendt som et stort handelsfolk, søhandelsfolk, som grundlagde handelsstationer og kolonier både på Cypern og i det vestlige Middelhavsområde: På Nordafrika - Kartago er det mest kendte - og over til Cádiz, som var en af de første kolonier, der blev grundlagt.

Mille: Det er også fønikerne, som har opfundet det alfabet, vi bruger i dag. Det var en rig kultur, der kom vidt og bredt omkring i verden. De rejste sydover, langs Afrikas vestkyst og nordpå til Irland. Men at de skulle være nået helt til Nordamerika er en teori, der opstår i 1700-1800-tallet. Og med skelettet fra Fall River mente nogle så at have det første bevis. Det var den amerikanske jurist og historiker John Stark, der i 1837 fremlagde teorien i det besynderlige videnskabelige magasin American Magazine of Useful and Entertaining Knowledge. Stark skriver:

Speaker: "Den mest interessante genstand, der nogensinde er opdaget i Nordamerika: Resterne af et menneskelig bevæbnet med en brystplade, en slags brynje, og pile af messing."

Mille: Det, der gør fundet så usædvanligt, skriver Stark, er de store mængder metal, som skelettet er iklædt. Brystpladen og metalbæltet, der tilsammen udgjorde en slags brynje. Det kendte man ikke fra den indfødte befolkning i Massachusetts eller fra andre gravfund, der var gjort i området. Men man kendte det fra den fønikiske kultur. Og det kan John Lund fortælle mere om.

John: Deres kolonier var i høj grad betinget af deres interesse for at lede efter råstoffer - kobber, tin, sølv - og ikke så meget af en tanke om ligesom at kolonisere og lægge beslag på store landområder. Så deres kolonier blev mest anlagt som sådan en slags handelsstationer tæt på kysterne. Det, som jeg også kan nævne nu, er, at ud over at de havde kolonier, så ved vi også fra litteraturen, at de foretog nogle opdagelsesrejser, kan man sige. Den ene var syd om Afrika omkring år 600, og der er også er vidnesbyrd om en lidt senere rejse ned langs Afrikas vestkyst og en rejse muligvis op til det nuværende England, Cornwall, hvor der var tinforekomster. Så på den måde kan man sige, at der er det jo ikke... Altså, uanset hvad man når frem til, så kan man jo godt sige, at det har jo ikke været totalt grebet ud af luften, at man har haft den idé.

Mille: Fønikerne kunne altså i princippet godt være havnet i Amerika. De sejlede i hvert fald langt, helt ned langs Afrikas vestkyst og helt til det nordlige England i deres jagt på metaller. Spørgsmålet er, om skelettet fra Fall River er bevis på, at de kom til Amerika. Lad os gå ind og se på resterne af gravfundet i laboratoriet - altså de metalrør fra brynjen, der tilbage i 1840'erne blev sendt til Danmark.

Nu skal I se. Der har været en brystplade. Den er her ikke længere. Men så er der det her bælte, som består af sådan nogle brede metalrør, som ligner kobber. Nogle steder er de lidt blankere, som om det var en legering som bronze eller messing eller noget andet. Hvad tænker I, når I ser sådan nogle metalrør? Er det noget, I kender fra den del af verden, I arbejder med?

John: Selvfølgelig kender man metalrør, men i den sammenhæng brugt som sådan et slags skørt. I forbindelse med det dér brystpanser mener jeg ikke, at man kender noget tilsvarende fra den fønikiske verden i hvert fald.

Anne: Nej, umiddelbart vil jeg sige, at kombinationen af det her relativt tynde metal og så noget siv og noget fletværk, det siger heller ikke mig noget. Altså, den måde at gøre det på.

Mille: Jeg kan også lige vise her det andet fund. I nærheden af skelettet var der nedsat ét, måske to kar. Jeg er lidt i tvivl, men randen er altså meget velbevaret af den ene her. Igen kobber. Måske noget legering. Vil du se? Og så en masse småstumper. Jeg overvejer lidt, om man måske skal prøve at samle det igen, så godt man nu kan som puslespil. Så er det noget, I kender fra Middelhavsområdet?

John: Altså, jeg kan jo sige, at formen er jo så almindelig, at vi vil da sandsynligvis sagtens kunne finde nogle paralleller til sådan en mundingrand, der graver ud. Så det kunne man da sikkert godt finde nogle paralleller til. Men på den anden side vil jeg næsten gætte på, at man kan finde den næsten overalt i verden. Altså, det er jo så enkelt en form, så der er ikke noget, der specielt signalerer Middelhavsområdet i det.

Anne: Nej. Der er jo fundet masser af vaser i metal selvfølgelig i Middelhavsområdet. Men lige ud fra det her er det nok for svært at skulle sige noget om formen, og man kunne måske også ønske sig noget dekoration, som der heller ikke er på, som kunne give os nogle spor.

John: Altså, jeg vil også sige, at der er heller ikke noget i det her, der peger mod romerne, for eksempel, hvis man da overhovedet skulle tænke i den antikke verden. Så jeg er spændt på at høre, hvad du finder frem til, Mille.

Mille: Ja. Men når nu man tænkte, at det her var i hvert fald ikke den indfødte befolkning, så var det, fordi man tænkte, at deres teknologi ikke var avanceret nok til at kunne resultere i den her slags genstande. Og derfor så kiggede man blandt andet mod Middelhavsområdet, hvor man mente, at der var nogle mere avancerede metalteknologier. Jeg tænkte på, om I kunne uddybe?

Anne: Der er helt klart nogle tanker om, at man starter på et tidligt stade, og at metal er forbundet med en vis viden og teknologi. At man ligesom er et lidt mere avanceret samfund, når man mestrer metallerne. Der er sikkert også nogle diskussioner i gang om det

i dag. Man ved jo meget mere, end man gjorde på hans tidspunkt. Men på det her tidspunkt, hvor det her fund er gjort, så vil jeg helt klart forestille mig, at man har tænkt, at det tyder på en avanceret kultur, når der er metal til stede, fordi det simpelthen kræver nogle teknologier og noget viden om, hvordan man skal kombinere og varme og så videre.

Mille: Okay, så vi kan altså konkludere, at det ikke er en føniker af flere årsager: Brynjen ligner ikke den type brynje, fønikerne brugte. Og metalkarret, det ligner noget, der kunne stamme fra mange steder i verden. Men tilbage i 1837, da juristen John Stark beskrev sin teori, var der en forestilling om, at metaller kun blev anvendt af de mest udviklede kulturer. Og det var en af grundene til, at han mente, at det brynjeklædte skelet måtte stamme fra de store oldtidscivilisationer i Middelhavsområdet. Den her tanke om, at nogle kulturer var mere udviklede end andre, vil jeg gå nærmere ind i for at forstå, hvordan datidens forskere tænkte.

Men først skal vi tilbage ned i skeletsamlingen under Panuminstituttet, hvor jeg håber på at finde selve skelettet. For hvis vi finder det, så vil vi kunne lave en DNA-analyse og én gang for alle få løst mysteriet om, hvem han var.

Vi er jo på jagt efter denne her professor Otto, og så tænke vi, at sporet måske førte hertil. Så derfor var jeg jo nysgerrig efter at se, om I kunne have et skelet fra Fall River, Massachusetts, stående her, som er kommet til Danmark omkring 1840'erne.

Niels: På det foreliggende bliver svaret nej. Men igen: Der er også lidt ongoing arbejde i det her. Så vi har tænkt os virkelig at prøve at gå hele det her igennem endnu en gang. Nu har vi kigget i vores gamle journaler - det jeg viste dig før, hvor der står med fine kragetæer - og der kan vi ikke se noget af det. Otto er der lidt, at han jo ud over måske at have fået noget materiale på den måde, som var fra udlandet, så - rent ud sagt - samlede han også på kranier fra henrettede forbrydere i hans øjne. Og der har vi også prøvet at se, om vi kunne finde noget. Og vi har altså ikke rigtig kunnet finde noget der. Om det er blevet destrueret, eller om det bare er blevet fejlplaceret på en eller anden måde, så pludselig en dag dukker det op på en eller anden hylde - Det skal jeg ikke turde sige.

Mille: Kunne man forestille sig, at han er blevet blandet sammen med forbryderkranierne?

Niels: Det har vi også kigget på, og det kan vi heller ikke se.

Celine: Har du nogen ide om, hvor det her skelet så kunne være?

Niels: Nej.

Mille: Skelettet ligger altså formentlig ikke her under Panuminstituttet. Men som vi går rundt mellem alle de her kasser med gamle kranier i, hvor der står "siameser", "malaj", "kineser," "skelet fra Solens tempel" melder et mere foruroligende spørgsmål sig: Hvorfor har vi overhovedet sådan en eksotisk samling her i Danmark? Det spørger vi Niels om.

Niels: Det kan godt være, det er lidt en fordom fra min side, men det forekommer mig, at jeg har læst et eller andet kongresreferat fra rigtigt gamle dage, hvor videnskabsmænd har mødtes til kongres om et eller andet, og så har man sådan haft ting med, og så har man så byttet. Og det kunne være lige fra planter og sommerfugle til udstoppede hvad ved jeg. Men altså også nogle gange kranier. Dybest set af oprigtig interesse. Det var så også en total tingsliggørelse af menneskerester. Men det har der været, og baggrunden har været, at man virkelig mente, at man lærte noget mere om menneskene. Og noget af det har jo uhyggelige racistiske både over- og undertoner. Altså det var jo noget med, at man ligesom gerne ville finde ud af, hvorfor nogle var mere primitive end andre. Og det bliver jo sådan til sidst lettere til grin. Men for eksempel tyske og franske antropologer skændtes om, hvem der havde det største kranierumfang. Og tyskerne lagde for med en artikel om, hvor de havde målt nogle tyske kranier, og det viste, at kranierumfanget var stort - og i hvert fald større end franskmændenes, underforstået at de måtte være mere intelligente end franskmænd. Så lavede franskmændene et studie. Og gæet engang, hvad de fandt ud af! Det var selvfølgelig større end tyskerne. Så hvem havde den største hjerne? Og nu kan det måske virke lidt morsomt. Men i fraværet af røntgenapparater og CT-scannere og MR-scannere, så var det her med at kigge på kraniet og tage det som et mål for hjernen, det var det nærmeste, man kunne komme på at sige noget om hjernen. Og det ville man jo rigtig gerne.

Mille: Det var netop det, doktor Otto, den danske professor i medicin, som du mødte i afsnit ét af serien, rigtig gerne ville. Han var en af 1800-tallets førende frenologer. Altså en af dem, der mente at kunne påvise en sammenhæng mellem et menneskes kranie

og dets personlighedstræk. Man delte simpelthen kraniet op i centre for forskellige menneskelige kvaliteter og egenskaber.

Niels: Ja, der var jo centre for at være nysgerrig, centre for kærlighed, centre for at være rationel, centre for primitivitet. Der var ikke grænser for, hvad der ligesom var. Og det endte jo altid med, at den hvide mand havde det bedste kranie, det mest harmoniske kranie og - typisk for videnskabsmændene selv - dér hvor der var rigtig god balance mellem det hele. Og så omvendt gik man jo i gang med at udpege, både at andre befolkninger var nok ikke så udviklede. Og det var sikkert, fordi vi kunne mærke efter, og nej, rigtig nok: Centret her for højere intellekt og matematik, eller hvad ved jeg, det var ikke så udviklet hos dem. Så det var nok derfor, ikke? Og tilsvarende også med forbrydere: Jamen, det var jo så nok derfor.

Og ja, vi kan jo grine lidt af det i dag, men dybest set var det drevet af, at man gerne ville prøve at forstå menneskerne og hjernen, og hvorfor verden var, som den var.

Mille: Men kan man sige, at det også fik nogle politiske konsekvenser? Altså, at det også var med til at legitimere kolonialismen og det?

Niels: Ork, ja. Det tror jeg. Det har været en ond cirkel. Altså, videnskabsmændene har ment, at sådan er det jo, og så har de skrevet noget, og så syntes magthaverne, "Der kan jeg bare se. Videnskaben skriver sådan." Og så kan man køre videre i en ring, ikke? Og nogle af de tidlige racebetegnelser... Altså, der var nogle virkelig uhyggelige adjektiver til. Det var ikke alene noget med, at "negeren har en mørk hud og kruset hår." Der stod så også sådan nogle intellektuelle ting: "Er legesyg og kan ikke koncentrere sig." Om den "gule mand" stod der ikke alene noget med hudfarve og mørkt strithår, der stod også noget med, at de var "udspekulerede og snedige." Igen: den hvide mand.

Mille: Den hvide mand. Han begynder at spille en større og større rolle i det her mysterium, for det var ham, der bedrev videnskab og skrev historien tilbage i 1800-tallet, hvor mange af de her teorier opstod. Og det vender vi stærkt tilbage til i næste afsnit. Men først skal vi tilbage til vores eksperter i Middelhavslandenes oldtid, Anne Haslund Hansen og John Lund, der har set på gravfundet på vores laboratorium.

Nu har I jo haft lejlighed til at se fundet her. De her metalrør og metalkarret, pilespids og en lille æske med nogle stenperler. Og jeg kan fornemme på jer, at I tænker ikke, at det her er fønisk?

Anne: Ja, altså jeg tror også umiddelbart, ud fra hvad vi har kigget på, at vi kan udelukke, at der er tale om noget fra Middelhavsområdet oldtid, selvom der jo er mange folk og mange bevægelser frem og tilbage. Og jeg håber da også meget, at vi kan finde en identitet på den her person. Det er selvfølgelig en virkelig krop. Det ser det ud til, selvom jeg så kan forstå, at der ikke er noget skelettet bevaret. Men så vi ligesom kan få et ansigt på den her person, som er blevet lagt til hvile og er blevet taget ud af sin sammenhæng.

Mille: Skelettet fra Fall River var altså ikke en føniker. Metalbrynjen og de andre genstande ligner simpelthen ikke føniskernes beklædning. Og selvom de sejlede vidt omkring, er det ikke sandsynligt, at de sejlede helt til Amerika. Men når nu Stark og andre af datidens videnskabsmænd var så forhåbende på, at en af de store europæiske oldtidscivilisationer skulle have været i Fall River, så kommer jeg til at tænke på, om det hele kunne være et set-up. Kunne skelettet fra Fall River være en forfalskning placeret i sandbanken af nogle af datidens videnskabsmænd? For ligesom der viste sig at være falske runesten i Amerika, er der rent faktisk også fundet falske føniskergenstande, blandt andet en lille sten med føniske skrifttegn et sted i Brasilien. Det spørger jeg museumsinspektør og seniorforsker Anne Haslund Hansen om. Tænker I så, der kunne være tale om en forfalskning her?

Anne: Umiddelbart så er lysten til at skabe en sensation stor i forskningsverdenen, fordi det jo ville bringe én godt frem. Så jeg tør ikke sige, om den person, der har fundet det her, i virkeligheden selv har fabrikeret det. Det ville jeg ikke tro, qua at der også er en menneskekrop involveret. Det ville være en lidt ekstrem forfalskning at gå i gang med. Så skulle man i hvert fald finde en død, man kan lave sjov med. Men der er jo altså masser af eksempler på forfalskninger, og de er typisk meget lærde, vil jeg sige. Forstået på den måde, at dem, der laver dem, er ret kvikke og har ret god forstand. De fleste forfalskninger vil typisk være skriftlige vidnesbyrd, hvor man altså graver et eller andet ned, hvor der står, at denne by var den ældste eller et eller andet, som ligesom giver stedet en legitimitet. Hvis nu man for eksempel var i konkurrence med den større by, kunne man finde på at prøve at lave en historie om sig selv. Man kender også til assyriologer, der har lavet forfalskede kileskrifttavler med ting og sager på. Og det er jo typisk ikke sådan "to plus to," man skriver på sådan en tekst. Man vil typisk lave et eller andet, som laver sådan en stor begivenhed. En eller anden form for sensation, som flyt-

ter noget med nogle konger eller nogle dateringer eller sådan noget ret omfangsrigt. Og hvis vi skal se på det i forhold til det her, så synes jeg ikke rigtig, det virker som en logisk forfalskning. For hvad er det for en besked, man gerne vil sende? Fordi det er sådan et meget uhåndgribeligt fund på en eller anden måde. Og jeg ville næsten tænke, at hvis man skulle gøre sådan noget, skulle man lave sådan en rulle med noget bast på og lave en tegning over et eller andet, som var sket. Eller sådan noget der var lidt mere så tydeligt som besked et eller andet sted til dem, der skulle finde det.

Mille: Det ville altså være en ret ekstrem forfalskning at placere et menneskeskelet i en grav. Så er det alligevel mere oplagt at fabrikere et par falske mønter eller en pergamentrulle. Det kan jeg godt se. Tilbage i Panuminstituttets skeletsamling har vi kigget de sidste kasser igennem, og der er ikke noget kranium markeret med hverken "Nordamerika," "Fall River," eller "Massachusetts." Men så er det, jeg ser noget. Jeg opdager jo tre kasser henne på hylden, hvor der står "eksotisk uden proveniens." Man kunne ikke forestille sig, at der lå et kranie fra Fall River?

Niels: Hvor ser du den henne?

Mille: Lige foran dig. De tre styks dér.

Niels: Ja, det her er sytten kæber.

Mille: Men ham jeg leder efter, han havde kun én.

Niels: Ja.

Celine: Der er et kranie.

Niels: Der er et kranie, men der er intet... nej.

Mille: Ingen oplysninger overhovedet?

Niels: Nej. Umiddelbart virker det ikke specielt arkæologisk, vil jeg så sige. Vi får nemlig også en del ind og stadigvæk fra dødsboer. Altså en eller andens gamle morfar dør. Han var læge. Og minsandten da de tømmer ud, så oppe på loftet finder man en kasse

med knogler, fra da vedkommende engang var ung lægestuderende og åbenbart havde et kranie at kigge på for at lære tingene og ikke rigtig vidste, hvor man skulle gøre det, og så er det bare blevet gemt væk på loftet. Og så står man pludselig med det. Det får vi nogle gange. Nogle gange kan vi simpelthen se, at det er anatomisk materiale udlånt fra universitetet her, men man har bare glemt at aflevere det.

Mille: Skelettet fra Fall River er her ikke. Men hvor er det så? En anden mulighed er Medicinsk Museion, som ligger i de gamle Kongelige Kirurgiske Akademi i København, hvor generationer af medicinstuderende har dissekeret lig og lært om kroppens anatomi. Men efter vi har ringet til dem, melder de tilbage, at de ikke har doktor Ottos kraniesamling. Der er dog en tredje mulighed. Hvad nu hvis doktor Otto sendte skelettet tilbage til Oldskriftselskabet, som senere skænkede sine samlinger til Nationalmuseet? Så ligger skelettet måske opmagasineret her et sted på Nationalmuseet. Det skal vi undersøge i næste afsnit.

Celine: Uh! Ej, det er nærmest lidt uhyggeligt, at der bare ligger et helt kranie dér!

Mille: Kom med på skeletjagt i næste og fjerde afsnit af Skelettet fra Fall River, hvor vi også skal til bunds i den tredje og efter min mening vildeste teori. En teori der rejser spørgsmål om menneskers vandring rundt i verden helt tilbage til den sidste istid, hvor det asiatiske kontinent var landfast med det nordamerikanske. Vi skal også undersøge, hvad moderne naturvidenskabelige metoder har at byde på, også selvom vi på nuværende tidspunkt kun har metalbrynjen og de andre genstande. Kan de mon hjælpe med at løse mysteriet om, hvem skelettet fra Fall River egentlig var? Vi skal have gang i en af de metoder, som for alvor har revolutioneret den moderne arkæologi, nemlig kulstof14-analysen.

Mit navn er Mille Gabriel, jeg er seniorforsker på Nationalmuseet. Jeg har lavet serien sammen med Celine Klint. Tobias Ingemann har lavet lyddesign. Og redaktør af Rune Sparre Geertsen. Serien er produceret af Filt for Vores Tid og Podimo.